

เสื้อครุย

เสื้อครุยนักกฎหมาย เป็นเสื้อครุยแสดงวิทยฐานะของผู้สวมใส่ เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ในสมัยที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ทรงเป็นผู้สอนวิชากฎหมายและจัดให้มีการสอบไล่วิชากฎหมายขึ้นเป็นครั้งแรกในโรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม เมื่อมีผู้สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตจะมีสิทธิสวมเสื้อครุยที่ทำด้วยผ้าหรือเสิร์จสีดำ โรงเรียนกฎหมายได้มีการพัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ

ต่อมาในปี 2457 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาอภัยราชาฯ ซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ขณะนั้น ปรีक्षाกับสมเด็จพระสวัสดิวัดนวิศิษฎ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกาขณะนั้น เลือกตั้งกรรมการขึ้น 7 คน และให้กรรมการทั้ง 7 คน นั้นเลือกกรรมการสมทบเพิ่มได้อีก 8 คน รวมเป็น 15 คน ให้กรรมการทั้ง 15 คน ปรีक्षाหรือจัดตั้งข้อบังคับของสภานี้ขึ้น และได้พระราชทานนามสภานี้ว่า **“เนติบัณฑิตยสภา”** และยังได้พระราชทานร่างข้อบังคับของเนติบัณฑิตยสภาให้เป็นแนวทางแก่กรรมการคณะนี้ด้วย คณะกรรมการได้ยึดหลักการสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ ดังนั้น เนติบัณฑิตยสภาจึงจัดตั้งขึ้นโดยพระบรมราชโองการและอยู่ใน พระบรมราชูปถัมภ์มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษานิติศาสตร์และการว่าความ ควบคุมความประพฤติของทนายความ ต่อมาโรงเรียนกฎหมายจึงได้โอนไปรวมกับแผนกนิติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2476 เรียกว่า **แผนกนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์** ในปี 2477 ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น ได้โอนแผนกนิติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปทำการสอนในมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ในปี 2491 เนติบัณฑิตยสภาได้จัดตั้งสำนักศึกษาอบรมขึ้นเรียกว่า **“สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา”** เพื่อส่งเสริมความรู้วิชากฎหมาย และ

ฝึกให้มีความชำนาญในการว่าความแก่ผู้ที่จะไปประกอบวิชาชีพในทางกฎหมายโดยเฉพาะ เนติบัณฑิตยสภาจึงได้ตราข้อบังคับว่าด้วยแผนกศึกษากฎหมายขึ้น กำหนดให้สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา รับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติครบตามข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้เข้ารับการศึกษ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการฯ ให้ประกาศใช้พระราชกำหนดเสื้อครุยเนติบัณฑิต พุทธศักราช 2457 เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินเหยียบศาลยุติธรรมและได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเสื้อครุยเนติบัณฑิตอย่างแบบไทยให้แก่เนติบัณฑิต เพื่อเป็นเกียรติยศแก่ผู้ที่สอบไล่ได้วิชากฎหมายชั้นเนติบัณฑิต เป็นเสื้อครุยเนติบัณฑิตทำด้วยผ้าโปร่งสีขาวมีสารถติดขอบรอบต้นแขน ปลายแขน สารถใช้ทวนสีขาวทาบแถบทองขนาดกว้าง 1 ซม. 3 แถบ 5 ม.ม. 4 แถบ จนกระทั่งถึงปี 2468 ซึ่งเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต จึงได้งดการพระราชทานเสื้อครุยเนติบัณฑิตให้แก่ผู้ที่สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตตั้งแต่นั้นมา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชปรารภเรื่องพระราชกำหนดเสื้อครุย พุทธศักราช

2457 ความว่า บัดนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเสื้อครุย เป็นที่เชิดชูเกียรติยศแก่ผู้ที่สอบไล่วิชากฎหมายและได้รับประกาศนียบัตรเป็นเนติบัณฑิตสมควรให้ผู้พิพากษาทุกชั้นที่เป็นเนติบัณฑิตมีโอกาสใช้เสื้อครุยเป็นเกียรติยศให้ไพศาลยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้พิพากษาทุกชั้นที่เป็นเนติบัณฑิตให้สวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตในเวลาขึ้นบัลลังก์พิจารณาพิพากษาคดี และในเวลาแต่งเครื่องยศในงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้พิพากษาหรือคณะเนติบัณฑิต ก็พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ผู้พิพากษาและข้าราชการอื่นที่เป็นเนติบัณฑิตสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตในโอกาสเช่นนั้นได้ เว้นแต่ถ้ามีหมายกำหนดการให้แต่งเต็มยศให้สวมเสื้อครุย จึงสวมเสื้อครุยตามบรรดาศักดิ์

ต่อมาในปี 2479 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ มีพระบรมราชโองการฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเสื้อครุยเนติบัณฑิต พุทธศักราช 2479 และได้ยกเลิกเสื้อครุยเนติบัณฑิตอย่างแบบไทยให้ใช้เสื้อครุยแบบใหม่ทำด้วยผ้าหรือเสิร์จสีดำ เย็บเป็นเสื้อครุยหลังจีบยาวเหนือข้อเท้าพอประมาณ (คล้ายเสื้อดำแบบเดิมสมัยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์) มีแถบพื้นขาวลายทองพาดบ่าซ้าย

สมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตในโอกาสอันควร แต่ห้ามมิให้สวมในเวลาที่เป็นจำเลยในคดีอาญาหรือคดีล้มละลายหรือเวลาเป็นพยานในศาล ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในปี 2534 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระบรมราชโองการฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเสื้อครุยข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการ พุทธศักราช 2534 โดยกำหนดให้มีเสื้อครุยข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงฐานะของข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการ เหตุผลที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติขึ้น เกิดจากในอดีตได้มีกฎหมายกำหนดให้ผู้พิพากษาหรือข้าราชการตุลาการทุกชั้นที่เป็นเนติบัณฑิตสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตในเวลาขึ้นบัลลังก์พิจารณาพิพากษาคดี แต่หาได้มีกฎหมายกำหนดให้มีเสื้อครุยข้าราชการตุลาการโดยเฉพาะ และกำหนดให้ข้าราชการตุลาการสวมเสื้อครุยดังกล่าวในเวลาขึ้นบัลลังก์พิจารณาพิพากษาคดีไม่ และโดยที่คณะตุลาการเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริย์เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการ แต่ก็ยังไม่มีกฎหมายกำหนด ให้มีเสื้อครุยคณะตุลาการ และกำหนดให้คณะตุลาการสวมเสื้อครุยดังกล่าว ในเวลาขึ้นบัลลังก์พิจารณาพิพากษาคดีสมควรกำหนดให้มีกฎหมายกำหนดให้มีเสื้อครุยข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการ และกำหนดให้ข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการสวมเสื้อครุยดังกล่าวในเวลาขึ้นบัลลังก์พิจารณาพิพากษาคดี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

เสื้อครุยข้าราชการตุลาการ เป็นเสื้อครุยทำด้วยผ้าสีดำยาวเหนือข้อเท้าพอประมาณ หลังจับ ตัวเสื้อผ่าอกตลอดติดซิปมีแถบกำมะหยี่สีดำกว้าง 6.5 เซนติเมตร ตลอดด้านหน้าทั้งสองข้าง และโอบรอบคอแขนเสื้อจับปลายบานยาวระดับศอก มีตราติดที่หน้าอกด้านซ้าย ลักษณะของตราเป็นโล่ห์วงกลมฉลุสีทอง มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5 เซนติเมตร ด้านบนของตรามีตราดลยตั้งอยู่บนพานสองชั้นโดยมีฐานรองรับ ด้านล่างของ

ตรามีครุฑจับนาคช้อนทับอยู่บนฐานรองรับ ด้านซ้ายและขวาของตรามีลายดอกบัวตูม ด้านละ 4 ดอกโอบล้อมด้านข้างของขอบวงกลม ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดตราศาลยุติธรรมในปัจจุบัน

เสื้อครุยคณะตุลาการ มีลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเสื้อครุยข้าราชการตุลาการ เว้นแต่เสื้อเป็นสีน้ำเงินเข้ม และแถบกำมะหยี่เป็นสีม่วงน้ำเงิน

ข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการอาจสวมเสื้อหรือใช้เสื้อครุยในงานที่เกี่ยวข้องกับกิจศาลและกระทรวงยุติธรรม หรือในโอกาสอันควรแต่มิให้สวมในเวลาที่เป็นคู่ความหรือเวลาที่เป็นพยานศาล

จัดทำโดย แผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา
ที่มา ข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์ศาลไทย และ พ.ร.บ.
เสื้อครุยข้าราชการตุลาการและคณะตุลาการ
พ.ศ. 2534

เสื้อครุย